

HEJÉRMEGYELI NAPLÓ

Elfizetés helyben, vidéken:
 1 óra 1-50 K | 1 óra 2 K
 1 évre 18 K | 1 évre 24 K

Czerkesszűség és kiadók: Ezent István-tér 1. Telefon 208.
 Feloldás szerkesztő: Hajós József.

Andrássy nagy beszéde.

Andrássy Gyula gróf beszéde a választójogi bizottságban tartalmasan megokolt válasz gr. Tisza István múltkorai felszólására, hogy a pártellenőteket egyenesen uton próbáljuk megszüntetni a választási reform megalkotásánál. Andrássy elismerőleg nyilatkozott gróf Tisza okfejtéséről, tisztelettel szolt hazafias aggodalmairól. De tulzott pesszimizmust lát benne, aminek nyomdnd, ly történeti nagy időben nincs jogosultsága. A kormányjavaslat elvi rendelkezéseiből ragaszkodik s így lehetetlennek tart bármely lenyegbevágo kompromisszumot. Ellenben a részleteknél nem zárkózik el a célszerű módosítások elő, sőt maga készűl néhány indítványba hozni és ketőt a beszédben meg is pendített. Így a katonák választójoga dolgában oda nyilatkozott, hogy e jogot csak a frontok harcossainak adja meg feltétlenül míg a Hinterlandban maradt katonákra nem kívánna azí kiterjeszteni, ahogy a háboru után sem volna hajlandó választópolgárrá tenni a katonát, békeszolgálatának jogcíme alatt, az akkori leszűréségekben csak rövid pár hetes, legfeljebb egy évi szolgálatot jelent. Ha tehát Andrássy ily értelmi módosítással lép fel az ellenítés elfogadás közeledésére, kölcsönös megelégtésre e pontnál volna mód.

Hasonló az eset az értelmi cenzus dolgában. Andrássy a négy elemi osztály elvégzését elfogadja a választójogusáttá egyk főjogcímmel, ellenzi Tisza javaslatát, mely a cenzust a hatodik elemi osztályhoz kívánja kötni. Hísz felső elemi oktatásuk nagyon fejletlen még, s ez a cenzus 1.200.000 polgárt fosztana meg választójogától, az ő hibájuk nélkül, kizárólag az iskolafenntartók mulasztásai miatt! De nem zárkózik el Andrássy a törvény olyan szűvegesétől, hogy idővel, pld. 10 év múlva az értelmi cenzus a hatodik elemi osztály elvégzésével köttessék, mert addig abba a helyzetbe juthat az állami s a többi iskolafenntartó, hogy felső népoktatásunkat az elemi iskolák őt-hatodik osztályával kiegszítetik.

A nők választójogának ószinte barátjál nyilatkozott Andrássy. Nemcsak az aktív jogot adja meg nekik kellő kautellákkal, mert a háboru szenvedési közt erélyük és erényük elég érdemet szereztek hozzá, hanem

kész elismerni elvileg a megválaszthatóságukat is, mert a háboru után a nőkérdések egész sorozata fog felmerütni, amik a nők nélkül meg sem volnának oldhatók helyesen.

A jogátalánosítást ama mérsékben, ahogy a kormányjavaslat tervezi, Andrássy a korszellem igényének, a történeti idők követelményének s a politikai helyzet természetes folyamánának tekintti. Most a világ a demokráta szellem égise alatt alakul át, s ez áramlathoz Magyarországának is alkalmazkodnia kell. Mert ha elmulasztja felhasználni hozzá a rendelkezésre álló jeleket, úgy fordulhatnak elléle a viszonyok, hogy nem fogja megérhetni a történeti holnapot. Ez lett volna 1848-ban is, ha az akkori hazafiak szintén statisztikák tákréből merítik aggodó pesszimizmusuk igazolását és nem hajtják végre a közjogi refer-

mot, ahogy a korszellem töltük megkívánta.

A választójog területén sokat mulasztottunk 1848 óta s ez alatt a népesség igényei megnöttek, a külföldi államok pedig messza megelőzték minket. Az 1918-iki reform dögtelemnek bizonyult, legfőbb ideje most, hogy e kérdés leheto közmegnyugvásra oldassók meg, hosszú időre biztosítva nálunk a jogrendi egyensúlyt. Ujabb léselelem vagy haborús elmélyesítés a helyzetet s fölöiránálunk mindent, ellenségeink pedig fegyvert adnak a kezbe. Bizonytal nem könnyű dilemma előtt állunk. De ha Magyarország erősen helyt áll e próbe alatt, e történeti krízisből sikeresen bontakozik ki a megoldás újtján, melyet a Wekerlo kabinet írtasol, ugy ez ország és nemzet szerencsejé fényes és boldog jövőnek indul elébe.

leg seb szappant nyerhetjük ismételt feltevésével. A 2. 3. 4. ik átfőrés egyttvéve nem kerül fél órába. Ha a másodszori felöntésből származó gyengébb lág elfogy, forró mosó lúgból ismét 4 l-t öntünk a lepedőben lévő hamura. Egy kg. fagygyúból 1 és fél kg. szép fehér szappant nyerhetni mely az utolsó lezedés után már fél óra múlva kemény lesz a formában.

Floroath István
 főgim. tanár.

Háborus hírek.

Az ántant Japán bízza meg szűbrái érdeket védelmével. Hága március 5. Londonból táviratozók: A Daily Mail jelentése szerint a szövetséges kormányok a legközelebbi időn belül meg fogják tenni a japán kormányt, hogy a szövetségesek érdekeit védje meg a távoli Keleten és hogy e végből tegye meg a szűkös intézkedéseket. Az angol kormány, amely Japánnal teljes mértékben egyetért, szűkösgeket tartotta kijelenteni, hogy Japán szűbrái intervenciója nem jelent ellenséges ténylet oroszországgal, vagy az orosz kormánytal szemben.

Ukránában tovább haladnak műveléink. Oláhország elfogadta felkötéseinket s így s fegyverzünet újból hatályba lépett.

Az orosz arcvonalon nem történt különös esemény, Ukránában a rend és biztonság helyreállítását előzó műveletek törűszertion haladnak.

Románia a központi hatalmak leggyverszűneti feltételeit elfogadta.

Április 15-ig harmincezer vaggon gabonát szállít Ukrdnia. A „N. Fr. Presse“ lomborgi jelentése szerint az ukrán delegáció vállalta azt a kötelezettséget, hogy április 15-ig a központi hatalmak számára harmincezer vaggon gabonát, kéteszer vaggon fagyasztott húst és ezer vaggon szárított gyümölcsöt szállít. Ezek ellenértékét Ukrdnia mezőgazdasági gépeket, kémiai produktumokat és vasat fog kapni.

Városi dolgozó párt. E cím alatt Kovács A. Sándor tb. városi tanácsos, városi biz. tag és társai kezdeményezése alapján egy új párt szervezkedik városunkban, mely — a politika teljes kizárásával — a városi közigyvek terén fog munkálkodni. Amint értesülünk, a városi „dolgozó“ párt elnökeivé Nagy Ignác és Karl István lesznek.

Házi mosószappan főzése fahumulaggal.

A világháboru okozta nehéz idők súlyát kényelemhez szokott életünk minden mozzanatában érezzük, legszűkösgebb cikkeinket nélkülözni kell. Közöttük elsősorban említené a jégzsáda, melyet eddig házi mosószappanunkat szoktuk főzni. Jégzsádot szerezni vagy egyáltalán nem lehet, vagy csak nagy nehézségekkel és igen drágán. Nem lesz talán haszontalan munka, ha jelen soraimban leírom, hogy történt a szappanfőzés ezelőtt 50-60 évvel, midőn a jégzsáda még luxuscikk volt.

A következőkben ismertető eljárást Frecksay János 1879-ben megjelent Találmányok könyvének IV. kötetéből vettem, s használt hatóságáról több főzéssel meggyőződtem s ajánlhatom figyelmébe mindazon háztartásoknak, ahol fahamu áll rendelkezésre. A főzések meggyőzték arról, hogy a régi háziasszonyok által főzött híres, jó szappan nem mese; szebb, jobb, mint a jégzsáddal főzött szappan.

Az eljárás 3 részből áll:

1. rész.) 10 kgr. átszitált fahamut összelapátolunk egy halomba, a halom tetejében kis mélyedésbe 1 és háromnegyed kgr. olíatan meszet teszünk s erre annyi vizet öntünk, mely annak megoltására elég; az olítás alatt, mely egy negyedóra alatt végbemej, a meszet betakarjuk a hamuval. Egy negyedóra múlva alaposan össze kell lapátolni az egészet. Az így nyert tömeget lepedőbe tesszük s lepedőstől beállítjuk egy fasajtárba. Ráöntünk 8 l. forró mosólúgot, s egész éjjel állni hagyjuk. Ebből

reggélre kapunk a lepedőn átszűrgött s a sajtlában összegyűlt circa 3 és fél—4 liter erős lúgot. Ezen u. n. mesterlúgot használjuk fel elsősorban a főzésnél.

Ezt külön merjük s a hamura újból 4 liter mosó lúgot öntünk, hogy mire a mesterlúg elfogy, legyen gyengébb lúg rendelkezésre.

2. rész.) 1 kgr. fagygyút veszünk s azt 1 liter mesterlúggal felteszük erős tűzre; mihelyt megolvad s sűrűsödni kezd, folyton kavargjuk, hogy nagyon össze ne sűrűsödjék, közben egy negyedliter mesterlúgot öntünk hozzá; négy órai főzés után a mesterlúg körülbelül elfogy. Az 5. főzési óra alatt már a gyengébb lúgból öntünk a fűlő tömeghez, 5 órai fűtés után már egész sűrű lesz a tömeg s újabb lúg hozzáadásával nem szabad higabbá válnia.

3. rész.) Az ily módon előállított masszából a szappan kiválasztása a szűs segélyével történik 40—50 dkg. törött (örölt) sól veszünk s apránként véve belőle ráhintjük folytonos kavarással mellett a masszára, erős fűtelés mellett. A szűs kis mennyiségekben törtéjenk mindaddig, míg a szappan felül ki nem válik.

Szűs kezdelekor kissé megritkul a forró tömeg. Az elvált szappant lemerjük, az alatta levő lúgot eltávolítjuk, s újból felteszük a szappant fél liter lúggal, melyet a második lúgozásból nyerünk; a tömeg hamar megkocsonyosodik s ekkor rögtön szűni kezdjük, s a szappant elválasztjuk. Hogy ezt hasonló módon fel kell-e tenni harmadszor — esetleg negyedszer fél fél l. lúggal, az attól függ, hogy a fagygyú tisztá volt-e? Piszkos fagygyúból is a

HIREK.

Eljegyzés. Lufor Károly és ezredorvos eljegyzése Mon Margitot Budapestről. Megemlékezték egyúttal, hogy a több százörösen kiuntetett ezredorvos a legutóbbi napokban a Vörös kereszt II. osztályu tiszteletjelvényét kapta.

Hivatalvizsgálat a rendőrségen. Károlyi József gróf főispán dr. Kovachich Gyula tükár segédletével hivatalvizsgálatot tartott a rendőrségen és a tapasztalt minta szerinti rend, pontos kezelés felett a legmelegebb elismerését fejezte ki Szigy Lajos rendőrfőkapitány előtt.

Simon Sándor pénzügyi tanácsost vasárnap belesét érte. A Főványviszítáról hazafelé jövet kocsija felborult és Simon oly szeszeseleddel szorult ki belőle, hogy balra állniak kulcsaival eltörték. Orvosi vélemény szerint legalább 4-5 hétig kénytelen az ágyat őrizni.

Temetés Szakál Antal püszmánácsos temetése a szállítási akadályok miatt csak e hó 7-én d. u. 3 órakor lesz a Szt. Harmóság temető halottasházából.

A nyolcadik német hadikölcsön kibocsátásánál ismét öt százelekos kibocsátványokat és négy és fél százalekos kincstári jegyeket, mindkettőt 96 százelekos ártelyammal fognak aláírásra bocsátani a március 18 tól április 18 ig terjedő időben.

Az idei nyári időszámítás, Bécsből jelenik, hogy a német, magyar és osztrák érdekelte központok abba állapodtak meg, hogy a nyári időszámítás április elsején, vagyis két héttel előbb kezdődik, mint tavaly és szeptember 29 ig fog tartani. A nyári időszámítás az idén tehát négy héttel hosszabb lesz, mint tavaly volt. A március 21 től április elsejére virradó éjjel, azért változtatják a nyári időszámítás kezdetét; mert husvét vasárnap és husvét hétfő közé esik és két ünneppal között sokkal egyszerűbb magyarázhatóság nélkül átírni az új számításra, mint hétköznapon.

A fejevneki biztárszolgálatra általmasok behívása. A Zelt beavatrol helyről arról értesül, hogy mindazokat, akiket annak idején a szemleken fejevneki, népielke löt szolgálatra elhívtaknak találak, a legközelebbi napokban be fogják hívni népielke löt szolgálatra. Az osztrák honvédelmi miniszter a képviselőházban nemrég jelezte, hogy ilyen behívás terve van véve. A hadvezetőség, ugy látszik, elárkesztetnek látja most az idői arsa, hogy ezt a tervet megvalósítsa. A hadvezetőséget nyilván az vezeli, hogy még idejében megfellelő örk pótolják azokat a helyeket, amelyek a 42-50 éves, örk népielke löt hazabocsátása fejevneki fognak megüresedni.

Haldózás. Vig Mihály, Szabó Antonia férje folyó hó 5 én elhunyt. Temetése ma d. u. 4 órakor lesz. Palotai u. 11. sz. aldi.

Száz waggon buza macseznek. A bécsi városban dr. Weiskirchen Richard polgármester bejelentette, hogy az ausztriai zsidók egy budapesti malomból száz waggon búzát kapnak a husvét-ünnept követően talán kenyérré (macsezra). Ezen száz waggonból tízenhat jut Bécs városára. A macsezt a zsidók március 27 től április 4 ig fogják elfogyasztani. A város igen zúgott ezen száz waggon tiszta buza miatt, mert az osztrák keresztényeknek azon idő alatt is nagyon erősen kukorizáltak: kenyéret kell enniük. Véleményünk szerint az osztrák antiszemitáknak nincs egészen igazuk: az a száz waggon buza nem osztrák virányokon termelt, hanem Magyarországon. És ha nem volna zsidó husvét, az a száz waggon buza talán nem is maradt Magyarországon. Tehát tulajdonképpen nekünk lehetnének nagyobb kifogásaink ezen száz waggon ellen, mint az osztrák antiszemitáknak. És ezért igen kíváncsiak vagyunk, fog-e a székesfehérvári városban, melyen annyira szíven viselik a város élelmészési, ezen száz waggonról is interpelláció elhangzani?

Adományok. A dr. Proháska Ottókar hadiárva ház javára D. I. koszorúmegváltás címén 10 koronát, Szakál István és családja pedig Szakál Antal elhunyt alkalmával koszorúmegváltás címén ugyanerre a célra 20 koronát adtak.

A balatonvidéki villamos-telep részvénitársasága nem régiben közölte ámentervezetét. Eszerint a központ nem Aszófó, hanem Ajja. A fejlesztőtelep a bányában lesz, hogy a szentet se kelljen felszállítani. Ez magában öriási megtakarítást jelent. A magyesszültség vezetékek vasbeton oszlopok. A terveket 6000 áramfogyasztót vett fel, de ez a szám rendes viszonyok közt rohamosan emelkedik. A körzethe vonják az összes balatonparti községeket. A körzethe tartoznak Marczali, Szilásbalhás, Szentgál, Berhida, Balatonfőkajára s talán Füle is. Székesfehérváron és tekin- télyes egyének agítálnak, hogy a várost a balatoni villamostelephez csatolják. Már Tab, Karád a fejevneki Iszkaszentgyörgy, Sárszentmihály s Negylány is kérték a bekapcsolást. A Balatonon keresztül vaspáncékkábel vinné át az áramot. Az új tervet költsége 8 millió. A pénzt a bankok biztosították. Ez az első évben 35% kamatot hoz, de ha Keszthely s Tapolca is csatlakozik, a kamat 375 százalék lehet.

Koszorúmegváltás. A Fejérmegyei Takarékpénztár igazgatósága Hübner Károly nyug. vezérigazgató halála alkalmával 200 koronát adott koszorúmegváltás címén a Fejérmegyei és Székesfehérvári Hadsegélyző hivatalnak.

Köhögés ellen kitűnően bevált háziser a Störk pasztilla. Egy doboz ára 150 korona. Kapható Szita Róbert Károly király téri gyógyszerüzletében.

Szeplő, májfitó pörbenés arclisztállanság ápolására biztos hatású szer a „Korona tejkrém” (ezelű Crème de Laktine), mely párszeri használat után az arcol báronysimává és hóhéhré teszi. Egy kis tégely 1.50 K. Nagytégely 3 K. Kapható Szita Róbert gyógyszerüzletében.

Színház.

Heil színházi műsor:

Csütörtök: Próbaházasság. Krémer jutalomjátéka. Pénteken: A kis cukros. Wirth Sári és Majthényi bucsufellepte. Szombaton: délután Az obsitos. este: Vandergold k. a. Ligeti bucsuja. Vasárnap: d. u. Sztambul rózsája. este: Mágna Miska. Utolsó előadás.

A kiskertesek figyelmébe.

Mint hogy a jövő hét folyamán meg akarjuk kezdeni a kiskertek kiosztását, feltétlenül tudnunk kell hogy kik öhajtanak a szövetségbe belépni. Felhívjuk az érdekelteket, tehát azokat is, akiknek tavaly már volt kiskertük, hogy sürgösen jelentkezzenek; mert egyébként a most már hat esztendőre szóló bérletből kénytelenek leszünk öket kihagyni.

Székesfehérvári Hitelszövetkezet Igazgatósága.

APRÓNÍRDITÉSEK.

Szenáter 3. sz. ház szabadkézből eladó. Tudakozni lehet Csorda utca 2. sz.

4 örk igáskocsi eladó. Balog György kovácsmester, Királykút-utca.

Szöllőhegyi lakást keresek 1-2 szobával, konyhával azonnali kivételre. Resánszky Zsófia.

Masamód kisasszony felvétetik Knaozovitzky divatruházában.

Uránia-színház

Szerda, csütörtök és péntek, március hó 6, 7 és 8 án: **LEGYEN VILÁGOSSÁG II. RÉSZ.** Propaganda film. :: dráma 5 felvonásban. :: Főszereplő: Bernd Aldor, Éva Speier és Rita Clermont. Rendes helyáarak. Mindahárom nap 3 előadás: 5, 7 és 9 órakor.

Apolló-színház.

Szerdán és csütörtökön március 6. és 7-én Hella Moja legszebb filmje: **As idegen nő** Filmfantázia; Tibef rejtelmes világából 4 felvonásban. Remek kiegészítő műsor. Előadások fél 7 és fél 9 órakor. Rendes helyáarak.

A Fejérmegyei Takarékpénztár 1918. évi március hó 18-án délelött 11 órakor az intézet helyiségében

ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉST,

tart, melyre a részvényesek, hivatkozással az alapszabályok 56. §-ára*) tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az 1917. évi üzletforgalomról szóló igazgatósági jelentés.
2. Határozathozatal az igazgatóságnak az 1917. évi záró számadás beterjesztése és ennek kapcsán a mérleg jóváhagyása, a tiszta jövedelem felosztása, illetve az osztalék megállapítása, a felügyelő-bizottság és az igazgatóságnak jegyzőkönyvileg leendő fölmntése tárgyában tett javaslatok fölött.
3. Elnök, 13 napi biztosságra kötelezett igazgatósági tag 6 megyebeli napbiztosságra nem kötelezett igazgatósági tag, 3 felügyelőbizottsági resdes és 2 felügyelő bizottsági póttag választása. Székesfehérvár, 1918. február 26-án.

Gróf Zichy Aladár, elnök.

*) 56. §. Közgyűlésen csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye 4 héttel előbb nevére iratott és három nappal a közgyűlés előtt (ezuttal 1918. március hó 15-én délt 12 óráig) az intézet pénztárnál letételt.

Uránia-színház szerda, csütörtök és pénteki szenzációja! Legyen világosság II. rész.

Az első töl teljesen öndíló kultur film 5 felvonásban. Előadások mindahárom nap 5 7 és 9 órakor.